

Beszélgetés Teveli Judittal

Egy közösséget a kitüntetettjei is minősítenek... A könyvtáros szakma egyik legaktívabb, legrugalmasabb képviselőjéről, a vállalkozóvá lett Teveli Juditról közlünk egy beszélgetés nyomán kialakult portrét abból az alkalomból, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Emlékéremmel tüntette ki a pápai vándorgyűlésén.

Pályakép

Hogyan és miért lettél könyvtáros?

Szükségből és véletlenül. Érettségi után közvetlenül nem vettek fel az egyetemre, és valahol dolgoznom kellett. Egy kedves szomszédunk javasolta a Magyar Kábel Művek Műszaki Könyvtárát. Nagyon jó iskolának bizonyult – csak később tudtam meg, hogy ezt tartották az egyik legjobb szakkönyvtárnak. Ott tanultam meg, hogy mi a *könyvtáros mesterség*, ott tanultam meg dolgozni, emberekkel kapcsolatot teremteni. A szakmai képzés erre a szilárd alapra épült rá.

Milyen szakmai állomásaidat tartod fontosnak, melyek voltak a munkahelyeid?

A már említett Kábel Műveknél 13 évig dolgoztam. Mivel ösztönösen egyre jobban érdekelt a ma marketingnek nevezett tevékenység, ezért a műszaki tájékoztatás, a szakmai propaganda területével foglalkoztam. Feladataim közé tartozott a vállalat kiadványainak szerkesztése, országos szakmai konferenciák, kiállítások szervezése.

1979 és 1986 között az Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet Műszaki Könyvtárának, majd Információs osztályának a vezetője voltam. 1986-tól 1990-ig az Ipari Informatikai Központban, az akkori Ipari Minisztérium alá tartozó vállalatok, intézmények könyvtárainak koordinátoraként, módszertani felügyelőjeként dolgoztam. Ezt követően a KOPINT-Datorg információs menedzsere, majd kutatási menedzseriroda-vezetője lettem: ezt az állást 1990–1993 között töltöttem be. Az IPIK-es és a KOPINT-os éveim már kifejezetten marketing tevékenységet takarnak.

1993-ban függetlenítettem magamat, és megalakítottam saját cégemet, a Tabula Ráza Bt-t.

Hogyan ítéled meg, mik voltak a jelentősebb szakmai eredményeid?

Úgy érzem, hogy én mindig a rutintól eltérő tevékenységet folytattam. Mindig valami újat akartam, abból viszont kihozni a maximumot. Büszke vagyok a szakma által legjobbnak ítélt multimédiás CD-ROM, a Bartók CD elkészítésére – ez 1995-ben történt. Ugyntúlyan büszkeség tölt el, ha a KOPINT-Datorg 10 éve működő könyvtáros együttműködési körének létrehozására és vezetésére gondolok:

nemrég jöttünk haza Csehországból, a tizedik külföldi tanulmányutunkról. Szabadúszó vállalkozóként egyik első – magam számára kitűzött – feladatomban egy konferenciasorozat megszervezése volt „Hogyan készítsünk PHARE-pályázatot” címmel. Ez 1993-ban volt, több száz résztvevőt vonzott. Jó érzés volt, hogy olyat csinálunk, amit értékelnek, meg is volt az anyagi haszna.

Szívesen emlékszem vissza arra a több napos konferenciára, amelyet még hálózati koordinátorként szerveztem *vállalati vezetők számára*. A téma az *információ fontossága volt*. Adatbázisokat, információs rendszereket mutattunk be nekik, a piaci információ jelentőségét helyeztük előtérbe, és ellátogattunk közösen egy osztrák vállalathoz, az ottani könyvtárat és műszaki tájékoztatási gyakorlatot megismerni. Képzelnék magunkat vissza 1987-be, amikor kezdtek tönkremenni az állami vállalatok és megszűnni a könyvtárak. Azt sulykoltuk a vállalatvezetők és az információs szakemberek fejébe, hogy a cégnél az információ és az azt szolgáltató szakember (mondjuk könyvtáros) a fontos, nem feltétlenül a könyvtár mint intézmény – ha annak fenntartására esetleg nincs mód. Ne öntsék ki a fürdővízzel a gyereket is! – mondtuk. Nagy siker és elégedettség volt a konferencia eredménye.

A cégem, a Tabula Ráza elsősorban marketing feladatokat lát el, és ez többnyire nem korlátozódik a könyvtárügy területére. Azért a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál szervezésekor még mindig a könyvtárosok felé húz a szívem, ezért lett a fesztivál egyik legkiemelkedőbb programja a „Könyvtáros Klub”. A rendezvény gazdája, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése ezt nem is veszi rossz néven tőlem, sőt, a könyvpiac egyre fontosabb szereplőjének tekinti a könyvtárakat.

Van-e szakmai ars poeticád?

A mi szakmánk legfontosabb szereplőjének az olvasót, az információ felhasználóját tartom. Ebből következik, hogy szerintem *a könyvtáros-személyiség legfontosabb jellemvonása a nyitottság és a szolgálatkészség* kell, hogy legyen. Nyitottság két irányban is: a másik ember (a potenciális olvasó) felé, meghallgatni, megérteni őt és – magunkból is adni valamit. A hosszú évek alatt kialakult bennem az az ösztönös cselekvés, hogy ha valamilyen új információ birtokába jutok, első gondolatomban az, hogy kinek is lenne értékes, kinek is adjam tovább. Ez csak úgy lehetséges, ha ismerem a környezetem érdeklődési körét. A szolgálatkészség is összefügg ezzel a gondolattal. Ha valakinek értelmes dologban a segítségére lehetek, természetesen megteszem.

Kapcsolat az egyesülettel

Mióta vagy tagja az Egyesületnek, miért léptél be annak idején? Milyen szerepet játszik az életedben a könyvtáros egyesület? Milyen feladataid voltak és vannak?

1971 óta vagyok tag, bár ebben nem vagyok olyan biztos. Az MKE-tagságot én annak idején megtiszteltetésnek éreztem. Volt egy kolléganóm, akit rendszeresen küldöttek jelölt a szekciója. Irigyeltem érte. Alig vártam, hogy egyszer én is elérjem ezt a kitüntetést.

A passzív részvételt – ha egyáltalán volt ilyen szakasz is – mikor és hogyan váltotta fel aktivitás? Kikkel kezdtél dolgozni az egyesületért?

Nehéz erre válaszolni, mivel olyan természet vagyok, hogy ha valamiben résztveszek, akkor teljes lendülettel, minden idegszámmal „benne vagyok” a dolgok sűrűjében. Észerevétlenül történt, hogy egyre több programban vettem részt. Ha azt kérdezték, hogy mit kellene szervezni, akkor biztosan javasoltam valamit, és mindjárt a megszervezése is rajtam maradt. Én olyan „belebeszélős” vagyok ma is. Ha kérdeznek, akkor én komolyan veszem és válaszolok. Ha a saját ötletemet jónak tartom, és mások is annak tartják, akkor nem hagyom, hogy elvessen. Erre legjobb módszer, ha mindjárt meg is valósítom. Szerencsére ehhez mindig találok jó partnereket. Így lettem aktív MKE-tag. Vajda Erik, Ottovay Laci voltak a Műszaki Szekció elnökei, akiknek a keze alá szívesen dolgoztam. Maurer Péter mellett voltam ennek a szekciónak a titkára. Az MKE egyszerűen fontos volt ... emlékszem, milyen nagy vitákat folytattunk a szekcióban, annak még te is részese voltál. Amikor engem választottak elnöknek, megijedtem. Elfogytak a nagy emberek, akikre felnézhetnék?

Mik a mai feladataid az MKE-ben?

Jelenleg a Műszaki Szekciót képviselem az MKE Tanácsában. Úgy gondolom, hogy ez a mostani funkciómn nagyon jól megfelel nekem. Az egyesület elnökségét és a szekció tagságát egyaránt „elérhetem” egy-egy jó szóval, tettel.

Miben látod az MKE szerepét/jelentőségét ma és a közeljövőben, összevetve más érdekvédelmi testületekkel?

Az MKE elsősorban az egyéni tagok szervezete. Ilyen csak egy van a szakmában. Valamikor úgy gondoltam, hogy érdekvédelmi feladatokat is el kellene látnia, de ma már úgy érzem, hogy az más testületeket, intézményeket tömörített

szervezet feladata lehet. *A legfontosabb feladatnak ma azt tartom, hogy a szakmai összetartozást jelentse az egyesület.* Fontosnak tartom a szakmánk presztizsének növelését, szakmai és etikai kérdésekben a tagok véleményének képviselését. *A szakma ismertségének és elismertségének javítása érdekében tartanám fontosnak egy PR-munkabizottság létrehozását az elnökség mellett.* Az új elnökségnek voltak is kezdeményezései, de – gondolom, a kezdeti szervezeti gondok miatt – nem történt eddig határozott lépés ebbe az irányba. Pedig jó lenne egy sajtóoffenzíva, hogy ne csak véletlenül kerüljön szó a szakmánkról például egy új könyvtár felavatása kapcsán. Nem az épület a legfontosabb, hanem a benne folyó munka.

A könyvtárügy területén történő óriási átalakulásról, céljainkról, szakmánk változásairól a legérzékenyebb réteg, az olvasó honnan értesül? Ők nem olvassák a könyvtári szaksajtót. A média pedig a szenzációs eseményeket találja. *Hát nem elég nagy szenzáció, amikor egy több ezer embert tömörítő szakma keresi és úgy tűnik megtalálja a megoldást a túlélésre?* Az Internet használatának hétköznapivá válására is gondolok, ami bizony könnyen kiszoríthatná a könyvtárakat, ha nem történt volna meg időben a szakma szerepváltása a hagyományos könyvtárból a szolgáltató könyvtár irányába!

A piacgazdaságból szerzett tapasztalataid alapján miben látod az egyesület közhasznúvá válásának a hasznát?

A közhasznú tevékenységet természetesen adminisztratív támogatja az állam, például kedvezőbb adózási feltételek megadásával. Sok haszna lehet az egyesület számára is. Aprópénzre váltva, mit jelent ez? Leírhatók bizonyos befizetések, pályázatok lehet benyújtani olyan támogatásokra, amelyek segítségével szolgáltatásokat is lehet nyújtani a könyvtárosoknak, a szolgáltatókat meg lehet fizetni. *Tudomásul kell venni, hogy a társadalmi munka kora lejárt.* Nevesíteni kell a tevékenységeket, forintosítani és megfizettetni, ha lehet, a költségvetéssel, támogatókkal. *Gazdálkodni kell.*

Az MKE tevékenységében mit erősítenél meg, alakítanál át?

A nyitást a világ felé, a szakmánk ismertségének és elismertségének javítását már említettem. Ez nemcsak az MKE feladata, ez minden más szakmai szervezet feladata is. Ami az MKE belső ügye, sürgető feladata, hogy önmagát, tagságát megújítsa. Pápán, a vándorgyűlés baráti találkozásán sok jó baráttal együtt ültem, és felelgetettük a régi szakmai rendezvényeket, kirándulásokat, „nosztalgiaztunk”. De ülhettem volna sok más asztalnál is, hiszen az évek alatt annyi barátom lett a szakmában. És emlékezhetnénk együtt a múltra. És elgondoltam, hogy vajon az a kevés fiatal, aki ott volt Pápán, vajon hogyan lát bennünket, „öregeket”? Hogyan kellene őket közénk engedni? Akarnak-e egyáltalán velünk tartani?

Az is jó lenne, ha kialakítanánk a saját „asztaltársaságainkat”. Az MKE nagy összetartó erő. Volt. A fiatalokat be kellene vonni a munkába. Feladatokat adni nekik, ötleteiket kérni, meghallgatni őket. Érezzék át ők is egy sikeresen megszervezett program, egy bevált javaslat eredményességének örömét. Csak a közös munkával érzi meg az ember a siker ízét, akkor érez magáénak bármit, ha része van benne.

Tudod-e hasznosítani az MKE-ben szerzett tapasztalatokat másutt is? Emlékszel-e kudarcra, illetve örözl-e kiemelkedően jó élményt az MKE-ről?

Kudarcra nem emlékszem. Eleve optimista természet vagyok, csak a sikerekre emlékszem, azokból táplálkozom. Sok vándorgyűlésre emlékszem nagy szeretettel, említhetem a debreceni baráti találkozót, a műszaki szekció kirándulásait Szarvason, Győrött – sorolhatnám, rengeteg volt. Az MKE-ben nem annyira a tapasztalatok, mint inkább a sok kedves kolléga, barát a fontos számomra.

Az MKE nemzetközi kapcsolataiban az IFLA-nak kitüntetett szerepe van/lehetne. Véleményed szerint felkészült-e a magyar könyvtároság egy IFLA-konferencia megrendezésére? Erre egyébként 2005-ben nyílna újra lehetőségünk. Vállalná-e a Tabula Ráza az ilyen alkalmakkor is megrendezendő nemzetközi kiállítás szervezését?

Az IFLA konferencia szervezését nyugodtan elvállalhatná a magyar könyvtáros-társadalom. Ha csak az IKSz őszi könyvtári rendezvényeinek tömegét tekintjük vagy az MKE vándorgyűléseit, ahol évente más-más megyei vagy városi könyvtár bizonyítja, hogy mire képes, már ez is elég lenne. A baj ott van, hogy Budapesten – a mai állapotok és az IFLA konferencia-szervezői szerint – nincs megfelelő nagyságú épületegyüttes egy ilyen léptékű konferencia megrendezéséhez. Talán a Sportcsarnok elég nagy lenne, de nem ismerem közelebbről az adottságait, a komfortját. Természetesen vállalnék egy kapcsolódó kiállítást. Most, hogy a Frankfurti Könyvvásárba is beleszagoltam, „ide nekem az oroszlánt is!”.

Végezetül egy utolsó kérdés: mit éreztél az Emlékezem átvételekor?

Nagy örömet, és a kollégák részéről óriási szeretetet.

Jutka, köszönöm az őszinte beszélgetést, azt, hogy elmesélted az emlékeidet és megosztottad a gondolataidat velünk. A múltadról és a jelenedről elmondottak sokak, főként a pályakezdők számára lehetnek tanulságosak, a jövőképed pedig mindannyiunk számára biztató. -

Haraszi Pálné